

7 клас

укр.мова

Добровольська В.Е.

Узагальнення вивченого з теми «Дієслово»

Пригадаймо!

- Яка частина мови називається дієсловом?
- Як розрізнити дієслова недоконаного та доконаного виду?
- Які дієслова називають безособовими?
- Що таке неозначена форма дієслова (інфінітив)?
- Поясніть, як творимо дієслова умовного й наказового способів.
- Які часові форми мають дієслова?
- Які дієслова належать до I дієвідміни, а які - до II?
- Які способи творення дієслів є найпоширенішими?
- Якими членами речення можуть бути дієслова?

Вибірково-розподільний диктант

Розподілити дієслова на такі колонки: н.ф., особові форми, дієприкметник, безособові форми, дієприслівник.

Н.ф.   Ос.   Дієприкм.   Б.ф.   Дієприсл.

Економиш, вивчати, відтворюючи,
нагромадимо, зроблений, тренуйся,
іскрячий, наболіле, думати, успадковано,
полито, білений, помітивши, працюючи,
знати, атакуючи, допомогти.

Кодовий диктант

Запишіть дієслова, складіть код диктанту за такими параметрами:

- 1 — дієслово недоконаного виду минулого часу;
- 2 — дієслово доконаного виду минулого часу;
- 3 — дієслово недоконаного виду теперішнього часу.

1) Гуляєш, 2) вітаємо, 3) написав,
4) малюєш, 5) прочитав,
6) дивився, 7) читав, 8) зізнався.

Прочитайте словосполучення. Від кожного дієслова поставте питання до іменника. Запишіть тільки словосполучення, що містять перехідні дієслова.

ЗРАЗОК

Декламувати (що?) вірш.

Співати пісні, почути мелодію, виконувати хором, вивчити вірш, милуватися вінком, побачити маки, сплести з квітів, захоплюватися красою, не чути птахів, любити красу, поважати мудрість, умиватися водою, напитися молока.

Від перехідних дієслів до іменника можна поставити питання не тільки знахідного відмінка (кого? що?), а й родового (кого? чого?) до іменника зі значенням частини від цілого (випити (чого?) чаю, подати (чого?) води) або при запереченні (не чути слів; не знати спокою).

Розподільний диктант

(дієвідміни дієслів)

(усно)

I

II

Іти, летіти, сидіти, боятися,
полоти, купатися, їсти, бути,
оцінювати, схотіти, кроїти,
пищати.

Розподільний диктант

Запишіть послідовно дієслова в три колонки:

1) дійсного способу; 2) умовного способу; 3) наказового способу.

**Усміхнись, скочується, внесіть, понесли б,
організовується, дочитаймо, даруватимуть,
остудила б, спілкуймося, кажи, освітлюється,
вносить, відчинив би, вмикайте, днювали б,
дарували, тьмянів би, дивіться.**

КЛЮЧ. Підкресліть у кожному слові другу букву.

**З підкреслених букв прочитаєте прислів'я, другою частиною якого є
«... а зима намолотом».**

Словниковий диктант

(не з дієсловами)

Не/думати, не/знає, не/навидіти, не/має грошей, він не/має часу, не/зчутися, не/волити, не/працювати, не/зачерствіти, не/здужати, не/славити, не/здужати хворобу; не/славити, а ганьбити; не/навидіти, не/притомніти, не/доторкнутися, не/дооцінювати.

Творчий диктант

Від поданих спів утворіть і запишіть дієслова за допомогою префікса з- (зі-, с-).

Ходити, писати, шити, губити, топтати,
кидати, ховати, фантазувати, єднати,
сипати, чистити, брати, вести, косити,
штовхнути, їсти, хотіти, куштувати,
танцювати, грати.

КаФе ПТаХ

ПОСЛІДОВНІСТЬ РОЗБОРУ ДІЄСЛОВА ЯК ЧАСТИНИ МОВИ

- 1. Дієслово, його загальне значення.
- 2. На яке питання відповідає.
- 3. Початкова (неозначена) форма.
- 4. Постійні морфологічні ознаки: вид, дієвідміна.
- 5. Непостійні морфологічні ознаки: спосіб, час, особа, число, рід.
- 6. Синтаксична роль (*яким є членом речення*).

Нічого кращого в усьому світі не знайдеш за любов і працю (М. Стельмах).

ЗРАЗОК УСНОГО РОЗБОРУ ДІЄСЛОВА

(Не) знайдеш — дієслово, означає дію, відповідає на питання *що зробиш?*, початкова форма — *знайти*, доконаний вид, перша дієвідміна, дійсний спосіб, майбутній час, друга особа однини, присудок.

ЗРАЗОК ПИСЬМОВОГО РОЗБОРУ ДІЄСЛОВА

(Не) знайдеш — дієсл., означає дію, що зробиш?, *знайти*, док. вид, I дієвідм., дійсн. спосіб, майб. ч., II ос. одн., присудок.

Розберіть виділені в тексті дієслова як частину мови.

Якщо ти повірив, що безсилий, тобі вже нема чого робити на цьому світі. Отже, **вір** у себе. Не піддавайся власній зневірі. Перемагай! Усе на світі минає, не минає тільки могутній дух людини. Якщо ти сильний духом—**переможеш** себе. І люди **не забудуть** твоєї мужності.

(О. Довгий)

Гра “Правильний варіант” (усно)

Прочитайте речення, вибираючи з дужок лексично правильний варіант запропонованих слів.

- 1. Він же (переводить, переказує) громадські гроші ні за що, ні про що.
- 2. Потрібно (перевести, переказати) гроші з одного банківського рахунку на інший.
- 3. Я (перевів, переказав) її слова майже дослівно.
- 4. Гонорар за публікацію (перевели, переказали) на мій рахунок.

TECT

_____	☒
_____	☒
_____	☐
_____	☐

1. Які види має дієслово?

- А) теперішній і майбутній;
- Б) дійсний і наказовий;
- В) простий і складний;
- Г) доконаний і недоконаний.

2. У якому рядку всі дієслова теперішнього часу?

- А) питати, мити, класти, буду йти;
- Б) перетворила, забігав, плакав, дивлюся;
- В) іду, колоситься, мріємо, зріють;
- Г) перетворюють, кохає, живе, плакатиме.

3. Укажіть речення, у якому вжито дієслова минулого часу.

- А) Чую, земле, твоє дихання, розумію твій тихий сум.
- Б) Лягло сонце за горою, зірки засіяли.
- В) Бринять живою радістю ліси, як ранок спалахне на небокраї.
- Г) Осінь ходить, яблука золотить.

4. Укажіть речення, у якому вжито дієслова майбутнього часу.

- А) Забіліли сніги, забіліли пухнасті, і укрили вони в білу шубу поля.
- Б) Буде спати зерно, щоб прокинутись в щасті, коли сонцю обійми розкриє земля.
- В) Засинають поля, облітає гілля, і садами по жовтому листі лине осінь в багрянім намисті.
- Г) Люблю дітей, та й як їх не любити.

5. Виділіть рядок, у якому названо способи дієслів.

- А) теперішній, майбутній, минулий;
- Б) якісний, відносний, присвійний;
- В) доконаний, недоконаний;
- Г) дійсний, умовний, наказовий.

6. Дієслова якого часу мають лише форму недоконаного виду:

- А) майбутнього часу;
- Б) минулого часу;
- ☐ В) теперішнього часу.

Домашнє завдання.

**Підготуватись до к.р. з теми
“Дієслово”**

Повторити §4-17